

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4
เทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด*
GUIDELINES FOR LOCAL LEADERSHIP DEVELOPMENT USING PRINCIPLE OF
DHARMA ITTHIBATH 4 PORNSAWAN SUBDISTRICT MUNICIPALITY
SELAPHUM DISTRICT ROI ET PROVINCE

สุวัฒน์ สิริรัตนเสวตกุล¹, พระครูกิตติวรารท²
Suwat Sirirattanasawetgul¹, Phrakhrukittiwaratorn²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}
Email : Tok514@Hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 เทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 เทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 เทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 367 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.67-1.00 และมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และค่า F-test (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับภาวะแนวทางการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 เทศบาล ตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล(วิมังสา) รองลงมา ด้านการกระตุ้นทางปัญญา (จิตตะ) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (วิริยะ) 2. ผลการเปรียบเทียบระดับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 เทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 เทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นที่ประกอบด้วย การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เป็นแนวทางการทำงาน ให้ประสบความสำเร็จ

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา; ภาวะผู้นำท้องถิ่น; หลักธรรมอิทธิบาท 4

ABSTRACT

The objectives of this thesis were 1) to study the level of local leadership by using the Principle of Dharma Itthibath 4 in the municipality of Pornsawan Sub-district, Selaphum District, in Roi Et Province; 2) to compare the opinions of people on the development of local leadership by using the Dharma Itthibath 4 in the municipality of Pornsawan Sub-district, Selaphum District, in Roi Et Province, classified by gender, age, and educational level; and 3) to study the guidelines for the development of local leadership by using the Dharma Itthibath 4 in Pornsawan Sub-district Municipality, Selaphum District, Roi Et Province. The sample consisted of 372 people, aged 18 years and over, who had a civil registration in the municipality of Pornsawan Sub-district, Selaphum District, in Roi Et Province. The instrument used for data collection was a 5-level estimation scale questionnaire with content accuracy of 0.67-1.00 and has a confidence of .94. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test (One-way ANOVA).

The research found that: 1. The overall level of local leadership using the Principle of Dharma Itthibath 4 in Pornsawan Subdistrict Municipality, Selaphum District, Roi Et Province is at a high level. The aspects from high to low averages were individual considerations (Vimangsa), followed by intellectual stimulation (Chitta). The aspect with the lowest mean was motivation (Persistence). 2. The overall level of the comparison in terms of opinion towards the development of local leadership by using Dharma-itthibath principles in 4 Phonsawan Sub-district Municipality, Selaphum District, Roi-Et Province, classified by gender, age, and educational level, were significantly different at .01. 3. Recommendations for development of local leadership by using Dharma Itthibath 4 principles in Pornsawan Subdistrict Municipality, Selaphum District, Roi Et Province, which are important to develop local leadership, consist of Ideal influence, inspiration, intellectual stimulation, and individual consideration. However, there must be an emphasis on applying the principle as a guideline for a successful work.

Keywords : Guidelines for development; Local leadership; Principle of Dharma Itthibath 4

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นตามกฎหมายบัญญัติ การจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะของ องค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นแต่ละรูปแบบหรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสี่ และกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่และอำนาจตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวข้องตามหน้าที่และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยในการจัดทำบริการสาธารณะหรือกิจกรรมสาธารณะใดที่เป็นหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถ้าร่วมดำเนินการกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐหรือการมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมหรือมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการก็ได้ รัฐดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ของตนเองโดยจัดระบบภาษีหรือจัดระบบภาษีที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สามารถดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้อย่างเพียงพอในระหว่างที่ยังไม่ยังไม่อาจดำเนินการได้ให้รัฐจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปพลางก่อน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวดที่ 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น)

รัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของตนเองได้มากขึ้นโดยปรับบทบาทและภารกิจของราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาค รวมทั้งเพิ่มบทบาทให้ส่วนท้องถิ่นเข้าดำเนินการแทนเพื่อให้ราชการบริหารส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาคและภารกิจที่เกินกว่าขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะดำเนินการได้โดยกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านนโยบายและด้านกฎหมายเท่าที่จำเป็นให้การสนับสนุนส่งเสริมด้านเทคนิควิชาการและตรวจสอบติดตามประเมินผลด้านประสิทธิภาพ การบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้น หรือไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐาน การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบต่อผู้ใช้บริการให้มากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนภาคประชาสังคมและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และติดตามตรวจสอบ (พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542)

เทศบาลตำบลพรสวรรค์จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2552 โดยประกาศกระทรวงมหาดไทยจากองค์การบริหารส่วนตำบลพรสวรรค์จัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลพรสวรรค์ เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 ภารกิจหลักคือการบริหารจัดการงบประมาณประจำปีและแผนการพัฒนาตำบลตามนโยบายของผู้บริหารผู้นำในเขต เทศบาลตำบลพรสวรรค์ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันได้พัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ผู้นำท้องถิ่นประสบปัญหาการมีทักษะด้านภาวะผู้นำทำให้การบริหารจัดการหลายด้าน ในการบริการสาธารณะที่ยังประสบปัญหาและยังไม่พร้อมต่อการพัฒนาหรือตอบสนองต่อตามความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงการสร้างทักษะด้านการมีภาวะผู้นำของผู้นำท้องถิ่นเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและสอดคล้องกับแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจนั้น

ในฐานะผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นข้าราชการท้องถิ่น ณ เทศบาลตำบลพรสวรรค์ นั้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรม อิทธิบาท 4 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำและเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นรวมทั้งศึกษาหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ณ เทศบาลตำบลพรสวรรค์ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 เทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 เทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 เทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้ทราบถึงระดับภาวะผู้นำท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3.2 ทำให้ทราบถึงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ในเขตเทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3.3 ทำให้ทราบถึง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3.4 การนำผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลทางการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร ในเขตเทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 4,465 คน (สำนักทะเบียนอำเภอเสลภูมิ, 2565) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร ในเขตเทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 367 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) และสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (ยุทธ ไกยวรรณ และกฤษมา ผลาพม, 2553) การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาและ

แบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามแบบปลายปิด (Close – ended) เกี่ยวกับปัจจัยส่วนตัวบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับการศึกษา ตอนที่ 2 แบบสอบถามแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิจังหวัดร้อยเอ็ดมีลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552) ตอนที่ 3 เป็นคำถามลักษณะปลายเปิด (Open-ended) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แบบสอบถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.946 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และค่า F-test (One-way ANOVA)

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาระดับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 เทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 เทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (ฉันทะ)	4.03	0.67	มาก	3
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (วิริยะ)	4.02	0.72	มาก	4
3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา (จิตตะ)	4.29	0.48	มาก	1
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (วิมังสา)	4.26	0.56	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.15	0.52	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 เทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา (จิตตะ) ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.48) รองลงมา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (วิมังสา) ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.56) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (วิริยะ) ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

6.2 ผลการเปรียบเทียบระดับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 เทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมาภิบาล 4 เทศบาล ตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นที่ประกอบด้วย การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยการประยุกต์ใช้หลักอภิปาฐ 4 เป็นแนวทางการทำงาน ให้ประสบความสำเร็จ

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

7.1 ระดับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมาภิบาล 4 เทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเป็นวิธีการเปลี่ยนแปลงมนุษย์และสังคมมนุษย์ให้ดีขึ้นแต่ นักพัฒนาชุมชนมุ่งเน้นที่มนุษย์ในชุมชนต้องร่วมกันดำเนินงานและได้รับผลจากการพัฒนาร่วมกันเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้น ทั้งทางด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อมด้วยการวางแผนโครงการและดำเนินการโดยมนุษย์เพื่อประโยชน์แก่ตัวของมนุษย์เอง ซึ่งการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่น ประกอบด้วย การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (ฉันทะ) การสร้างแรงบันดาลใจ (วิริยะ) การกระตุ้นทางปัญญา (จิตตะ) และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (วิมังสา) โดยการที่ผู้บริหารกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงานสูงและให้กำลังใจว่าทำได้ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล กระตุ้นความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานให้กับลูกน้องเสมอ ยึดมั่นในเป้าประสงค์หรือพันธกิจขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระบุญเพ็ง สิทธิวงษาม, โยษิตา หลวงสุรินทร์, อมรรัตน์ ปฏิญญาวิบูล, กนกอร บุญมี (2562) ได้ศึกษาการบริหารจัดการท้องถิ่นตามหลักอภิปาฐ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า มีการบริหารจัดการท้องถิ่นตามหลักอภิปาฐ 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ ภวานี เผือกบัวขาว (2561) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

7.2 ผลการเปรียบเทียบระดับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมาภิบาล 4 เทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มบุคคลที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีอำนาจหน้าที่และโอกาสที่จะก้าวหน้าแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้บริหารจึงแสดงออกถึงภาวะผู้นำที่แตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมที่ให้โอกาสบุคคลได้รับการศึกษาอย่างดี แม้ในบุคคลจะมีเขavnปัญญาใกล้เคียงกันหากมีโอกาสได้รับการศึกษาแตกต่างกันก็ย่อมทำให้ความสามารถแตกต่างกันได้ โอกาสการทำงานก็แตกต่างกันไป การศึกษามีส่วนช่วยให้คนมีความคิด มีเหตุผล และมีความสามารถ สูงขึ้น โดยบุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงย่อมได้รับอำนาจการตัดสินใจด้วยตนเองมากกว่ามีภาระหน้าที่โครงสร้างงานที่มากกว่าทั้งนี้มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาล 4 มาใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้นำท้องถิ่น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปาณิสรา ตรีศรี (2559) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ผลการเปรียบเทียบ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า จำแนกตามระดับการศึกษา ประเภทบุคคล และหน่วยงานที่สังกัด โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่น โดยการสนับสนุนให้มีการสัมมนาระหว่างหน่วยงานเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดของผู้นำท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ

8.1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ผู้นำท้องถิ่นได้พัฒนาตัวเองเพื่อนำไปเป็นแนวปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ควรมีกิจกรรมส่งเสริมศีลธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร และผู้บริหารควรวางแนวทางแก้ไขหากระเบียบใดที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการทำงานขององค์กรเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน

8.2.2 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารควรพัฒนาความสามารถด้านการพูดการรับฟังและแลกเปลี่ยนกรณีมีปัญหากับผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้บริหารไม่ควรตำหนิผู้ใต้บังคับบัญชาต่อหน้าผู้อื่น

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 เทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้ทราบว่าปัจจัยใดมีอิทธิพลสัมพันธ์ต่อภาวะผู้นำให้สามารถเชื่อมโยงวิธีการวางรากฐานการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นที่ดีในระดับประเทศอย่างเป็นระบบและเกิดความต่อเนื่อง

8.3.2 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการวิจัยติดตามประเมินผลภาวะผู้นำท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ พื้นที่อื่นทั่วประเทศโดยการศึกษาเปรียบเทียบผลการการบูรณาการบนความแตกต่างทางด้านบริบททางวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เหมาะสมกับแต่ละบริบท

9. บรรณานุกรม

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ปาณิสรา ตรีศรี. (2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- พระบุญเพ็ง สิทธิวงษาม, โยชิตา หลวงสุรินทร์, อมรรัตน์ ปฎิญาวิบูล, กนกอร บุญมี. (2562). การบริหารจัดการท้องถิ่นตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. **วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์**. 6(5). 2459-2479.
- ภวานี เผือกบัวขาว. (2561). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์**. 20(2). 223-236.
- ยุทธ ไถยวรรณ และกุสุมา ผลาพม. (2553). **พื้นฐานการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 5 ปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- สำนักทะเบียนอำเภอเสลภูมิ. (2565). **ข้อมูลทะเบียนราษฎร ในเขตเทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด**. ร้อยเอ็ด : สำนักทะเบียนอำเภอเสลภูมิ.